

Klima- og miljøvern og samfunnssikkerhet/klimatilpasning

v/seniorrådgiver Alexander Karlsson

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Klima - og miljøvern

- Rundskriv om nasjonale og vesentlige regionale interesser innen klima og miljø
- Samordnet bolig-, areal og transportplanlegging
- Naturmangfold/vannmiljø
- Strandsonen langs sjø og vassdrag
- Forurensning
- Markaloven

Rundskriv om nasjonale og vesentlige regionale interesser– T-2/16

- Formål: enhetlig forvaltningspraksis og økt forutsigbarhet
- Vi skal bruke dette rundskrivet ved vurdering av innsigelser
- Temaoversikt over klima – og miljøinteressene
- Hva vi skal vurdere:
 - a) Hvorvidt planen er i strid med nasjonale eller vesentlige regionale interesser
 - b) Konsekvenser for miljøverdiene.
 - c) Samfunnsnytte
 - d) Muligheter for alternative løsninger eller avbøtende tiltak
 - e) Samlet vurdering

Samordnet bolig-, – areal- og transportplanlegging

Foto: /Alexander Karlsson

- Statlige planretningslinjer fra 2014 og nasjonale forventninger fra 2019
- Mål: Kompakte byer og tettsteder og redusere transportbehov
- Legge til rette for kollektiv, sykkel og gange.
- Nullvekstmålet
- Viktig mål for å ivareta klima/miljø, jordvern, natur, folkehelse.

Regionale planer for areal og transport

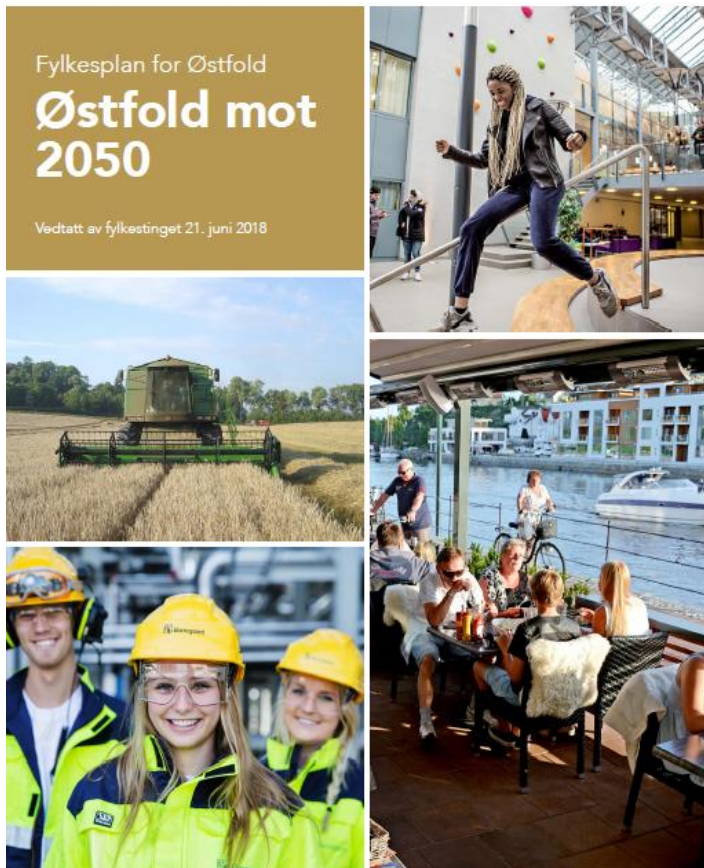

Foto: Fra Viken fylkeskommunes sider

- De statlige planretningslinjer anbefaler å utarbeide regionale planer
- Tre regionale planer for areal og transport i Oslo og Viken.
- Disse gjelder til ny plan eventuelt erstatter dem.
- Planene er ulike og kan innebære noe ulik behandling innad i vår region.
- By og land – ulik praksis

Naturmangfold

Foto: Øystein Røsok

- Arealplanlegging er svært viktig for å ivareta naturmangfold
- Rundskrivet definerer naturverdier av nasjonal/vesentlig regional interesse
- Naturtyper
- Arter (rødlisten og ansvarsarter)
- Verneområder

Vannmiljø

Foto: Øystein Røsok

- § 12 i vannforskriften
- Viktig at kommunene i arealplanlegging gjør det mulig å oppnå mål i vannforskriften og de regionale planene.

Strandsonen langs sjøen og vassdrag

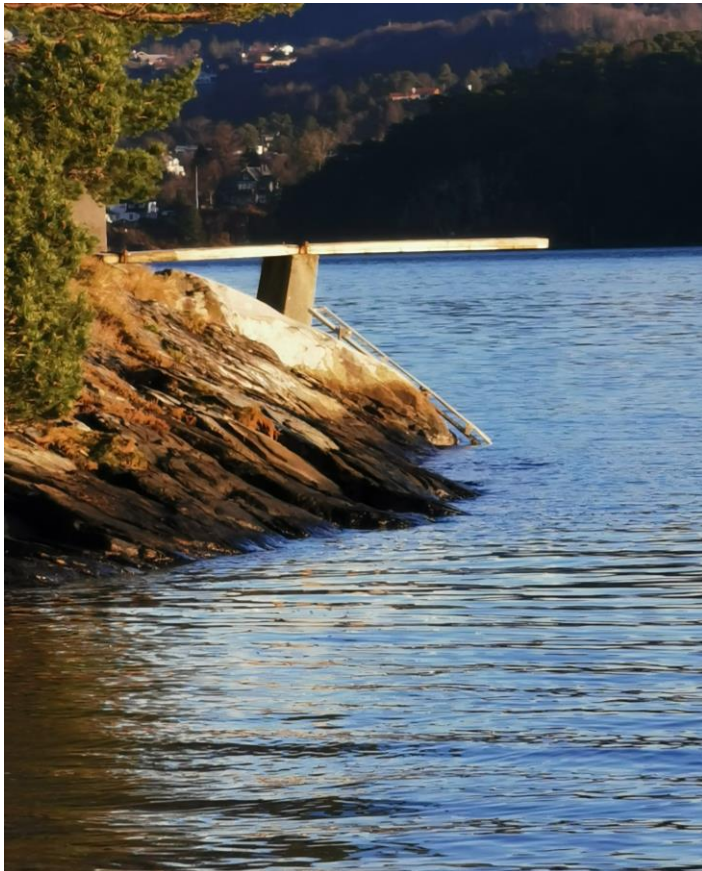

Foto: Alexander Karlsson

- Historisk: Mye nedbygging og privatisering av strandsonen langs sjøen. Bit-for-bit utbygging.
- Innstramming av byggeforbudet og anledning til å gi dispensasjon i plan- og bygningsloven (2008)
- 2011: Statlige planretningslinjer
- Strandsone langs vassdrag

Forurensning, støy og luftkvalitet

Hensyn i plan: Støy, luftkvalitet og forurenset grunn

Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging T-1442/2016

Retningslinje for luftkvalitet T-1520.

Mye av Statsforvalterens håndtering knyttet til forurensning skjer gjennom behandling av saker etter forurensningsregelverket.

Markaloven og planlegging

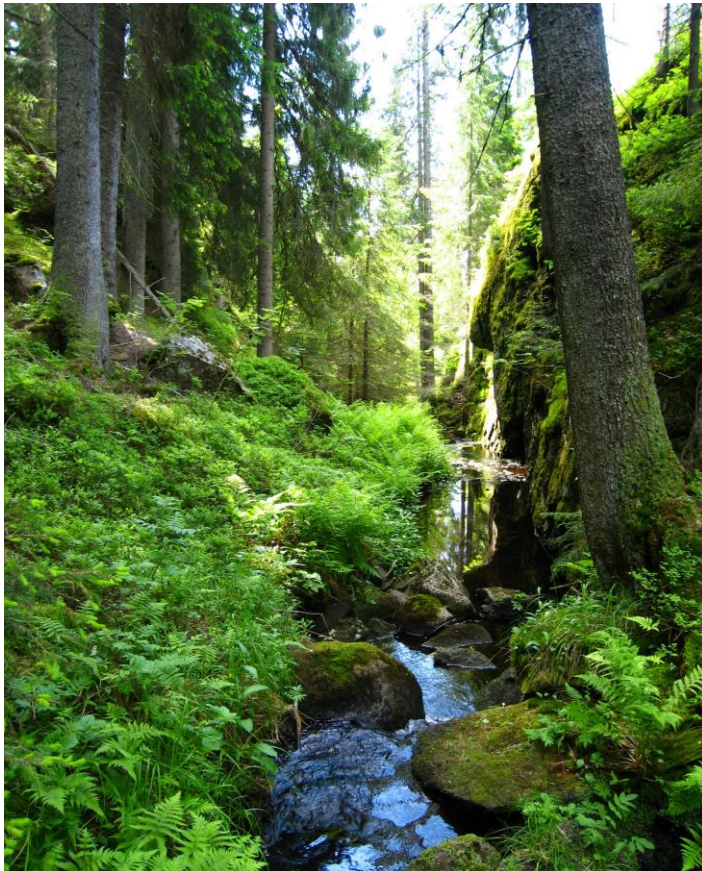
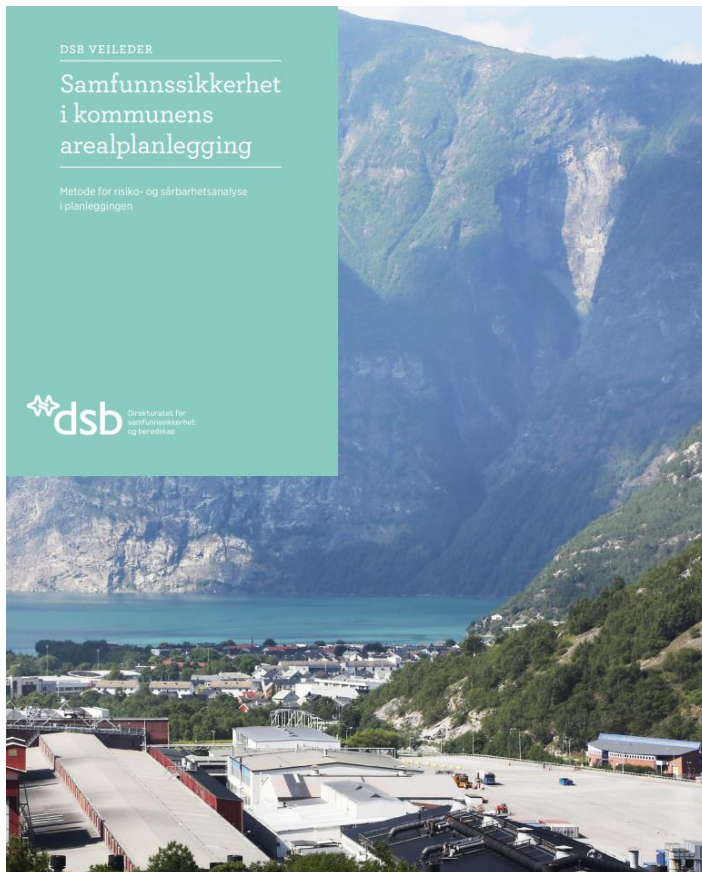

Foto: Øystein Røsok

- Klima- og miljødepartementet som er ansvarlig departement for loven.
- Vi har en viktig rolle i saker knyttet til markaloven og planlegging.
- Myndighet til å gi tillatelse til oppstart av planer
- Gir anbefaling til Klima – og miljødepartementet
- Avgir uttalelser til dispensasjonssaker. Ved negativ uttalelse kan ikke kommunen vedta dispensasjon.

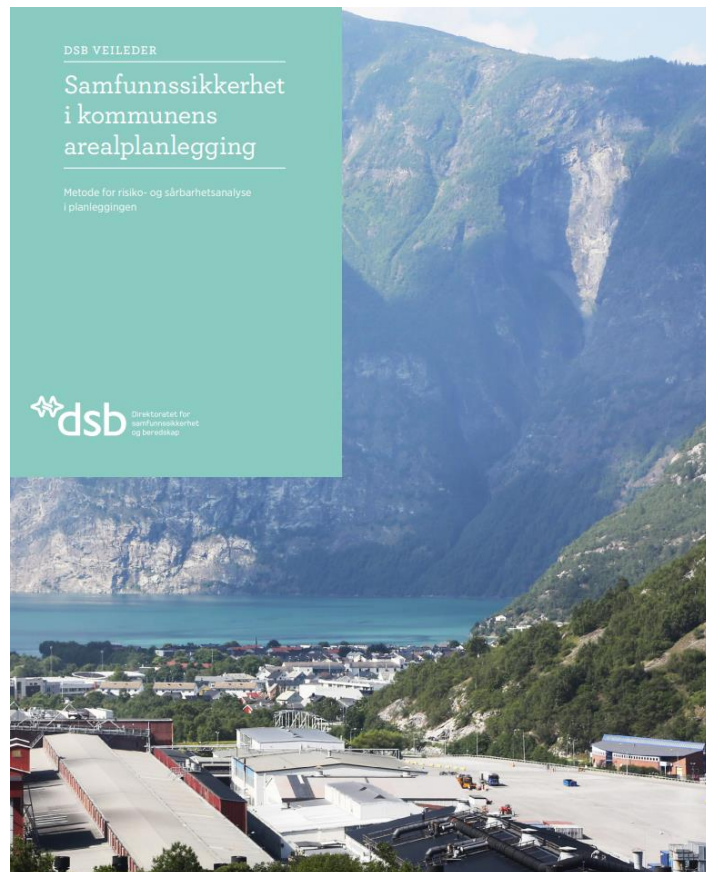
Samfunnssikkerhet og klimatilpasning

- Kommunene har en nøkkelrolle som plan- og byggesaksmyndighet
- God arealplanlegging kan redusere fare og bidra til at vi kan takle fremtidige klimaendringer

Samfunnssikkerhet og klimatilpasning

- Plan- og bygningsloven § 3-1, og § 4-3.
- Krav til ROS-analyse
- Krav til innhold – er arealet egnet?
- Endringer i risiko- og sårbarhet
- Hensynssone, arealformål og bestemmelser
- [DSB sin veileder Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging 2017](#)
- [Statlige planretningslinjer for klimatilpasning\(2018\)](#) og [Miljødirektoratets veileder \(2019\)](#)

Hva er statsforvalterens rolle?

dsb
Direktoratet for
samfunnsikkerhet
og beredskap

10

TEMA

**RETNINGSLINJER FOR
FYLKESMANNENS BRUK
AV INNSIGELSE**

For å ivareta samfunnsikkerhet
i arealplanleggingen

Foto: Dsb.no

- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskaps retningslinjer til statsforvalterne (2010)
- At det utarbeides ROS-analyser
- at analysene er tilstrekkelig dekkende.
- at avdekket fare følges opp planen ved hensynssone.
- Norges vassdrag og energidirektorat (NVE) og Statsforvalteren.

Jordvern

Hveteåker i Sande, Holmestrand kommune (Foto: Statsforvalteren i Oslo og Viken)

Jordvern – en nasjonal interesse

- [Plan- og bygningsloven § 3-1 bokstav b\), jf. § 1-1](#)
- [Jordlova § 9, jf. § 1](#)
- [Meld. St. 11 \(2016-2017\) Endring og utvikling – En fremtidsrettet jordbruksproduksjon](#)
Økt bærekraftig matproduksjon
- [Nasjonal jordvernstrategi](#)
Årlig omdisponering < 4 000 dekar
- [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging](#)
 - [FNs 2. bærekraftsmål](#)
Utrydde sult, oppnå matsikkerhet
- [Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging](#)
- Regionale planer for areal og transport

Klimasoner i sør- og midt-norge
Kilde: NIBIO

Klimasone

	Godt egnet for matkorndyrking
	Godt egnet for førkorndyrking
	Marginalt for førkorndyrking
	Godt egnet for grovfôrdyrking (to høstinger)
	Egnet for grovfôrdyrking (ei høsting)

Landbrukets samfunnsbidrag

I tillegg til matsikkerhet:

- Sysselsetting og verdiskaping i primærproduksjon og tilknyttede verdikjeder
- Kulturlandskap
 - Kulturhistorie, biologiske verdier
 - Friluftsliv, rekreasjon, helse, trivsel
- Karbonbinding i skog og jord

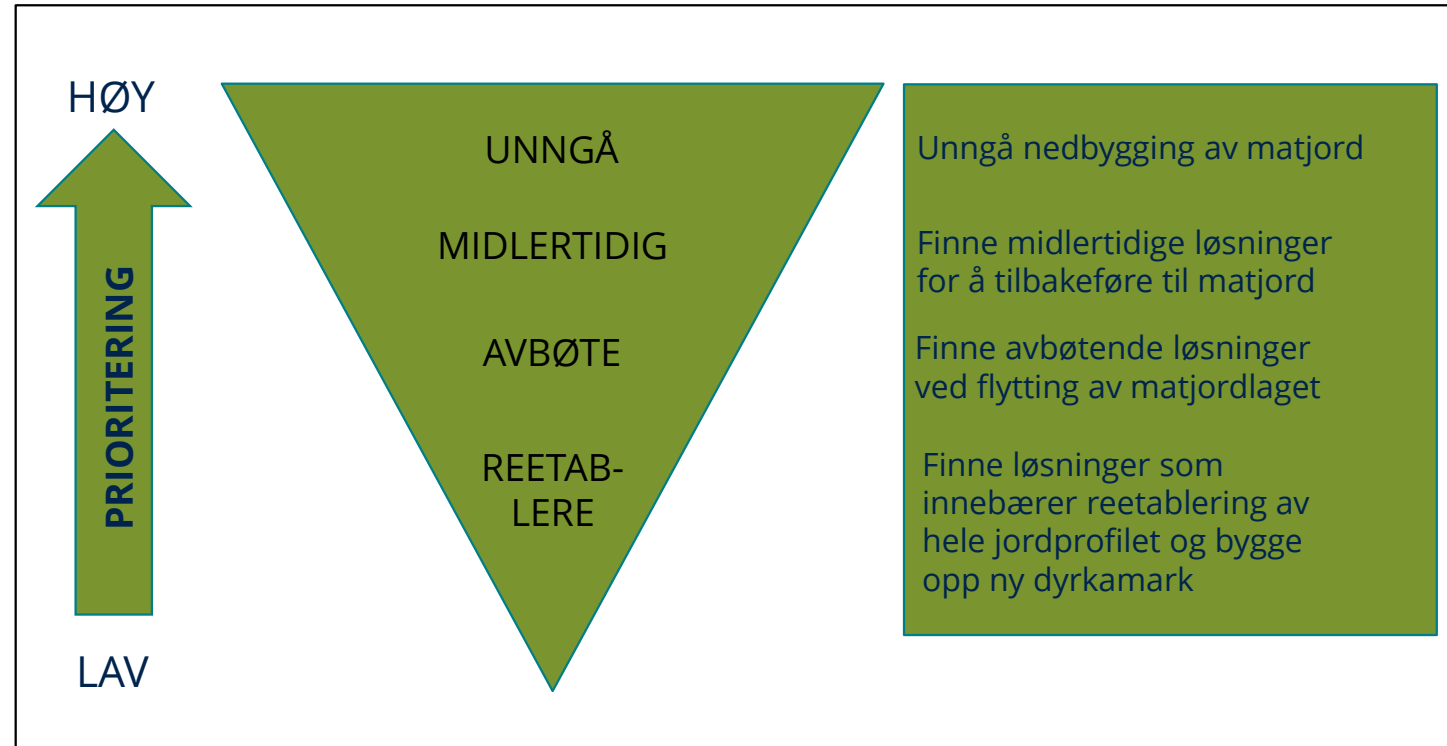

Jordbrukslandskap i Eidsberg (Foto: Statsforvalteren i Oslo og Viken)

Kommunens nøkkelrolle

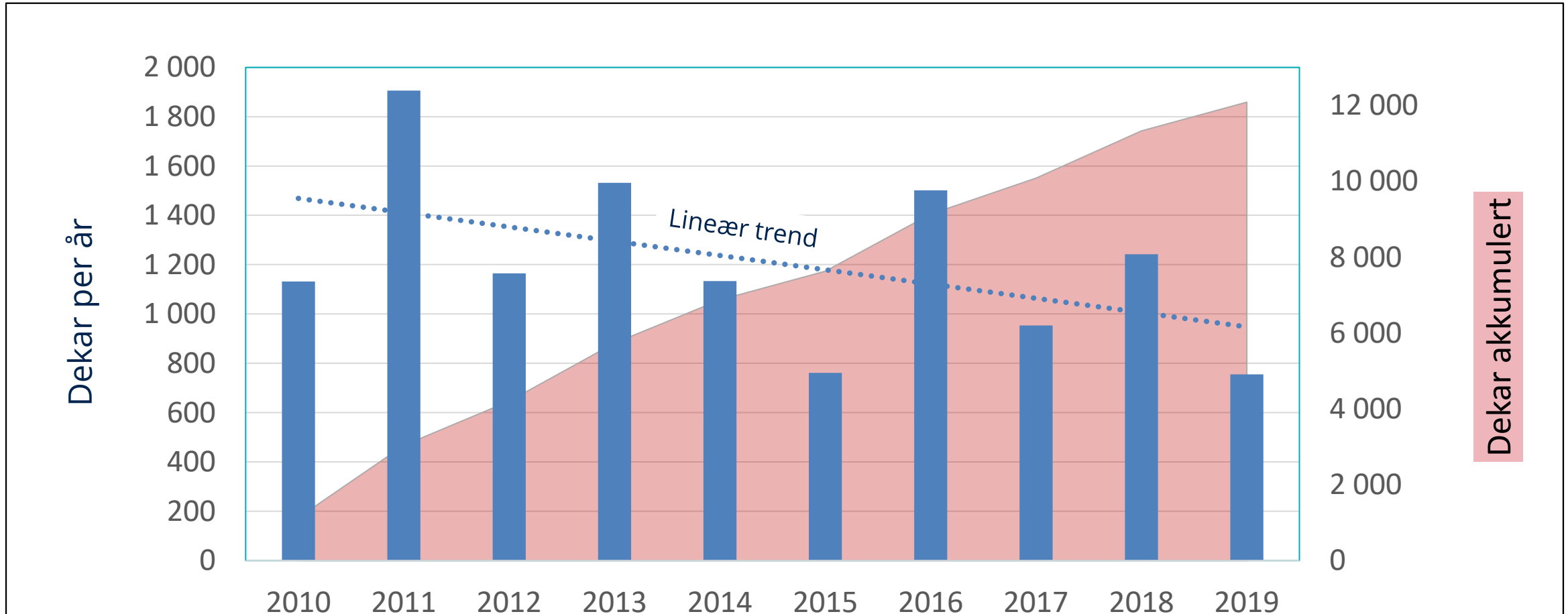
- Kommunen er lokal planmyndighet
 - ✓ Legger nasjonale og regionale planer og føringer til grunn for planlegging og saksbehandling
 - ✓ Involverer sin landbrukskompetanse ("landbrukskontoret") i planleggingen
 - ✓ Utreder konsekvenser for landbrukets produksjonsarealer, kulturlandskap og skog
 - ✓ Avgjør saker etter jordloven

Jordvern – vurdering/valg av løsning, fritt etter [Veileder til matjordplan](#)

Omdisponering av dyrket jord i Viken

Kilde: KOSTRA

[LMD og KMDs jordvernbrief 8.1.2021 til kommunene og fylkeskommunene](#)

"Klimaendringer og befolkningsøkning gir utfordringer for verdens matforsyning. Av hensyn til lokal beredskap og matsikkerhet er det av avgjørende betydning at den ikke-fornybare arealressursen dyrket jord ivaretas, slik at mat kan produseres i hele landet."

"For å oppnå styrket beredskap og matsikkerhet må vi ta vare på jordbrukets produksjonsressurser over hele landet."

[Mer om jordvern på regjeringen.no](#)

Sauer på vei til fjells – bilde fra Ton i Vats, Ål kommune (Foto: Statsforvalteren i Oslo og Viken)

Folkehelse i planleggingen

Foto: gettyimages.no

- [Rundskriv nasjonale og vesentlige regionale interesser](#)
 - Bokkvalitet og universell utforming
 - Barn og unges interesser
 - Lokal sosial bærekraft
 - Fysisk aktivitet

Lokal sosial bærekraft/boligsosial planlegging

Foto: gettyimages.no

- [Folkehelsesloven § 4](#)
- Planstrategier/samfunnsdel som grunnlag for god arealplanlegging
- [Planleggingen må ta hensyn til og bidra til å oppnå sosial bærekraft](#)
- [Innsigelser i arealplanlegging ved interesser av nasjonal eller vesentlig regional betydning](#)

Barn og unges interesser i planleggingen

- [Hensynet til barn og unges oppvekstvilkår er tatt inn i pbls formålsparagraf \(§ 1-1\).](#)
- § 3-3 – Særskilt ordning
- [Rikspolitiske retningslinjer for barn og planlegging \(1995\)](#)
- [Veileder om barn og unge i plan og byggesak \(2020\)](#)

Viktige punkt i rikspolitiske retningslinjer

- Barn og unges interesser skal vurderes i plansakene.
- Barn og unge bør også involveres i plansakene
- Det skal sikres muligheter for lek.
- Krav om erstatningsareal ved omdisponering
- Nok (ute)areal til barnehager

Du finner mer informasjon
om Statsforvalteren i Oslo og
Viken på vår nettside

www.statsforvalteren.no/ov

Husk å melde deg på
nyhetsvarsel fra vår nettside

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Takk for oppmerksomheten!

Foto: Hardangervidda

Facebook sfov.no
Nettside statsforvalteren.no/ov